

Μια τέτοια επιστολή αποτελεί, υπό τις περιστάσεις αυτές, απλή αίτηση πληροφοριών για τα εκ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων δικαιώματα του ενδιαφερομένου.

2. Το άρθρο 4 § 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δικαιούται επιδόματος αποδημίας ο υπάλληλος που δεν έχει και δεν είχε ποτέ την ιθαγένεια του κράτους μέλους επί του εδάφους του οποίου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του και κατοικούσε μονίμως εκτός του κράτους αυτού κατά την περίοδο αναφοράς που προβλέπει η διάταξη αυτή, έστω και αν είχε κατοικήσει

εκεί προηγουμένως, χωρίς να χρειάζεται να ερευνηθεί, σε περιπτώσεις σαφείς και καθαρές, αν ο ενδιαφερόμενος, επανεντασσόμενος στο περιβάλλον τοποθετησώς του, υπόκειται ακριβώς στα ίδια βάρη και μειονεκτήματα όπως και ένας υπάλληλος που δεν είχε ποτέ κατοικήσει εκεί.

Το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος διέμενε ως φοιτητής εκτός του κράτους μέλους επί του εδάφους του οποίου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του δεν μπορεί να αποκλείσει τη χορήγηση σ' αυτόν του επιδόματος αποδημίας.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 8ης Απριλίου 1992 *

Στην υπόθεση T-18/91,

Nadia Costacurta Gelabert, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Μεξικού, εκπροσωπούμενη από τον Nicolas Decker, δικηγόρο Λουξεμβούργου, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον ίδιο δικηγόρο, 16, avenue Marie-Thérèse,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Sean van Raepenbusch, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής περί ανακλήσεως του επιδόματος αποδημίας της προσφεύγουσας και περί παρακρατήσεως από τις αποδοχές της των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών για το εν λόγω επίδομα, καθώς και να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα το εν λόγω επίδομα αποδημίας, προσαυξημένο με τόκους υπερημερίας,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, X. Γεραρή και J. Biancarelli, δικαστές,
γραμματέας: H. Jung

αφού έλαβε υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 5ης Φεβρουαρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η προσφεύγουσα, Nadia Costacurta Gelabert, ιταλικής και γαλλικής ιθαγένειας, γεννήθηκε το 1962 στην Thionville (Γαλλία). Οι γονείς της εγκατεστάθηκαν μαζί της στο Λουξεμβούργο το 1968, δεδομένου ότι ο πατέρας της ήταν υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η προσφεύγουσα έζησε στο Λουξεμβούργο έως τον Οκτώβριο του 1980, οπότε άρχισε να σπουδάζει νομικά, καταρχάς στο Στρασβούργο, από τον Οκτώβριο του 1980 έως τον Ιούνιο του 1984, και κατόπιν στο Παρίσι, από τον Ιούλιο του 1984 έως τον Μάιο του 1987.
- 2 Η προσφεύγουσα εισήλθε στην υπηρεσία της Επιτροπής ως επικουρική υπάλληλος την 1η Σεπτεμβρίου 1987 και τοποθετήθηκε στις υπηρεσίες της Επιτροπής στις Βρυξέλλες. Διορίστηκε δόκιμος υπάλληλος από 1ης Δεκεμβρίου 1987. Στις 16 Φεβρουαρίου 1990 μετατέθηκε στις υπηρεσίες της Επιτροπής στο Λουξεμβούργο.

- 3 Κατά την περίοδο της υπηρεσίας της στις Βρυξέλλες, η προσφεύγουσα ελάμβανε το επίδομα αποδημίας που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ). Αντιθέτως, μετά την τοποθέτησή της στο Λουξεμβούργο της ανακλήθηκε το επίδομα αποδημίας. Για το γεγονός αυτό ειδοποιήθηκε η προσφεύγουσα με υπηρεσιακό σημείωμα της 23ης Μαΐου 1990. Στη συνέχεια, η Επιτροπή προέβη, τον Ιούνιο του 1990, υπό τη μορφή παρακρατήσεως επί των αποδοχών της προσφεύγουσας, στην αναζήτηση των ποσών που είχαν ήδη καταβληθεί για την περίοδο από 16 Φεβρουαρίου 1990 έως 31 Μαΐου 1990. Η αναζήτηση για το καταβληθέν ποσό από 16 Φεβρουαρίου 1990 έως την 1η Μαρτίου 1990 αποτέλεσε αντικείμενο επιστροφής με διορθωτικό της 13ης Ιουλίου 1990.

- 4 Στο προαναφερθέν σημείωμα της 23ης Μαΐου 1990, που καταρτίστηκε από την υπηρεσία προσωπικού και έφερε τον τίτλο «σημείωμα για τον φάκελο», περιελήφθησαν υπό σχηματική μορφή διάφορες προσωπικές πληροφορίες που αφορούσαν την προσφεύγουσα καθώς και ένας ανακεφαλαιωτικός πίνακας των δικαιωμάτων και επιδομάτων που προβλέπει ο ΚΥΚ με τη μνεία «εγκρίθηκε» ή «δεν εγκρίθηκε».

- 5 Όταν έλαβε αυτό το σημείωμα η προσφεύγουσα έστειλε στις 19 Ιουνίου 1990 την ακόλουθη επιστολή στο τμήμα προσωπικού της Επιτροπής στο Λουξεμβούργο:

«Σημείωμα για τον κ. Δ. Στεφανίδη, προϊστάμενο του τμήματος προσωπικού στο Λουξεμβούργο

Θέμα: Επίδομα αποδημίας.

Σχετικά: Σημείωμα για τον φάκελο της 23.05.1990 (αριθ. 3657).

Με το πιο πάνω έγγραφο η διοίκηση με ειδοποίησε για το γεγονός ότι δεν είχα πλέον δικαίωμα για το επίδομα αποδημίας, το οποίο μου είχε εγκριθεί και μου καταβαλλόταν από τις 16.02.1990 έως τις 31.05.1990.

Με το εκκαθαριστικό σημείωμα των αποδοχών μου του Ιουνίου μπόρεσα να διαπιστώσω ότι όχι μόνον ανακλήθηκε το επίδομα για τις αποδοχές του Ιουνίου, αλλά ότι αναζητήθηκε και το εν λόγω επίδομα για την περίοδο από 16.02.1990 έως τις 31.05.1990.

Στο χρονικό αυτό σημείο και χωρίς να προδικάσω την ουσία της υποθέσεως, πρέπει να σας επισημάνω ότι δυνάμει του άρθρου 25 του ΚΥΚ θα έπρεπε να μου σταλούν δύο αποφάσεις επαρκώς αιτιολογημένες:

- Η πρώτη όσον αφορά την άρνηση χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας: το σημείωμα για τον φάκελο που με θίγει, υπό την έννοια ότι χάνω το δικαίωμα επί του εν λόγω επιδόματος, έπρεπε να συνοδεύεται από αιτιολογημένη απόφαση.
- Η δεύτερη όσον αφορά την αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων: αυτή αντίκειται στο άρθρο 85 του ΚΥΚ. Δεν είχα γνώση της παρανομίας και δεν ήταν τόσο πρόδηλη ώστε να μη μπορούσα να μη λάβω γνώση αυτής της παρανομίας: πράγματι, η διοίκηση προσωπικού στο Λουξεμβούργο μου χορήγησε καταρχάς αυτό το επίδομα και ουδαμώς μου ανέφερε ότι ο μισθός μου και τα σχετικά με αυτόν επιδόματα μου καταβάλλονταν προσωρινά: για απόδειξη, τα εκκαθαριστικά σημειώματα των αποδοχών μου δεν ανέφεραν “προκαταβολή μισθού” (με το υπονοούμενο “μέχρις ότου καθοριστούν οριστικά τα δικαιώματα”).

Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι η αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων είναι απολύτως παράνομη και ότι η πράξη αυτή χρειαζόταν σε κάθε περίπτωση αιτιολογημένη απόφαση της διοικήσεως.

Όσον αφορά την περίοδο από 16.02.1990 έως 28.02.1990, το επίδομα μου οφειλόταν σε κάθε περίπτωση δυνάμει του ΚΥΚ (παράρτημα VII, άρθρο 16, περί διακανονισμού οφειλομένων ποσών). Ανέφερα το γεγονός αυτό στον κ. Llansò ο οποίος μου δήλωσε ότι το σφάλμα αυτό θα αποτελούσε αντικείμενο διορθώσεως.

Επί της ουσίας, ως προς την άρνηση χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας, πιστεύω ότι το δικαιούμαι για περισσότερους λόγους: γεννήθηκα στη Γαλλία από Ιταλό πατέρα και Γαλλίδα μητέρα· κατοίκησα, κατά το γράμμα του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ “κατά συνήθη τρόπο”:

— στη Γαλλία: από τον Οκτώβριο 1962 έως τον Σεπτέμβριο 1968 και από τον Οκτώβριο 1980 έως τον Μάρτιο 1987·

— στο Λουξεμβούργο: από τον Σεπτέμβριο 1968 έως τον Οκτώβριο 1980·

— στο Βέλγιο: από τον Μάρτιο 1987 έως τον Φεβρουάριο 1990.

Όταν ανέλαβα καθήκοντα ως επικουρική υπάλληλος, τον Σεπτέμβριο του 1987, υπέβαλα στη διοίκηση έγγραφα που αποδείκνυαν ότι είχα κατοικήσει κατά τρόπο συνήθη στη Γαλλία από τον Οκτώβριο 1980 έως τον Μάρτιο 1987 (τα έγγραφα αυτά μου επιστράφηκαν γιατί ήταν άχρηστα για τον καθορισμό του τρόπου καταγωγής, αλλά μπορώ να σας τα προσκομίσω αν τα ζητήσετε).

Σύμφωνα με πληροφορίες που έλαβα τις τελευταίες αυτές ημέρες για πρόσφατες ομοειδείς με τη δική μου περιπτώσεις (τέκνο ή σύζυγος υπαλλήλου), φρονώ ότι η απόφαση που ελήφθη για την περίπτωσή μου είναι αντίθετη με τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ίσης μεταχειρίσεως.

Επιτρέψτε μου να σας αναφέρω δύο περιπτώσεις: (...) (προσλήφθηκε το 1986) και (...) (προσλήφθηκε το 1987) που μου φαίνονται σημαντικές: τα πρόσωπα αυτά φοίτησαν όπως και εγώ στο Ευρωπαϊκό Σχολείο, εργάστηκαν μάλιστα και επαγγελματικά στο Λουξεμβούργο (πράγμα που δεν συντρέχει στη δική μου περίπτωση) και τους χορηγήθηκε το επίδομα αποδημίας. Αν δεν κάνω λάθος, ο ΚΥΚ και/ή οι διατάξεις του εφαρμογής δεν τροποποιήθηκαν από την πρόσληψή τους ως τη δική μου πρόσληψη.

Κατά συνέπεια, παρακαλώ, αφενός μεν, να επανεξετάσετε την περίπτωση μου λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα και να προβείτε στην επαναχορήγηση των ποσών που αποτέλεσαν το αντικείμενο της αναζητήσεως αχρεωστήτων, αφετέρου δε,

στην περίπτωση που θα επιβεβαιώσετε την άρνηση χορηγήσεως του επιδόματος και της επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, να μου στείλετε τις δύο αποφάσεις επαρκώς αιτιολογημένες, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ΚΥΚ.

Είμαι στη διάθεσή σας για κάθε συμπληρωματική πληροφορία που θα θεωρούσατε χρήσιμη.

κοινοποίηση: κ. Llansò.»

- 6 Η επιστολή αυτή έμεινε αναπάντητη και η προσφεύγουσα υπέβαλε στις 22 Αυγούστου 1990 διοικητική ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ. Με την ένσταση αυτή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής στις 23 Αυγούστου 1990, η προσφεύγουσα προέβαλε παράβαση των άρθρων 25 και 85 του ΚΥΚ καθώς και του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Δεδομένου ότι δεν έλαβε απάντηση στην ένστασή της αυτή εντός της νόμιμης προθεσμίας, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου στις 22 Μαρτίου 1991.

Αιτήματα των διαδίκων

- 7 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κρίνει την παρούσα προσφυγή παραδεκτή·
- επί της ουσίας να την κρίνει βάσιμη·
- να κρίνει ότι η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με τις πράξεις της διοικησεως της, παρέβη το άρθρο 25 του ΚΥΚ δύο φορές, το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII και τα άρθρα 26 και 85 του ΚΥΚ·

— να κρίνει ότι η διοίκηση παραβίασε περαιτέρω την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και την αρχή της ίσης μεταχείρισεως·

κατά συνέπεια:

— να ακυρώσει το σημείωμα για τον φάκελο αριθ. 03657 της 23ης Μαΐου 1990·

— να υποχρεώσει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να της χορηγήσει το επίδομα αποδημίας από τις 16 Φεβρουαρίου 1990 και να της καταβάλει το εν λόγω επίδομα προσαυξημένο κατά τους νόμιμους τόκους από 15ης Ιουνίου 1990 μέχρις εξοφλήσεως·

— ανεξάρτητα από την απόφαση του Πρωτοδικείου επί της ουσίας ως προς την αναγνώριση του δικαιώματος της προσφεύγουσας για το επίδομα αποδημίας, να υποχρεώσει την καθής στην επιστροφή του αναζητηθέντος στις 15 Ιουνίου 1990 ποσού, προσαυξημένου κατά τους νομίμους τόκους από 15ης Ιουνίου 1990 μέχρις εξοφλήσεως·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή τουλάχιστον ως αβάσιμη·

— να αποφανθεί κατά νόμον επί των δικαστικών εξόδων.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 8 Η καθής ισχυρίζεται ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη για τον λόγο ότι δεν ασκήθηκε εντός τριών μηνών από της σιωπηρής απορρίψεως της ενστάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 91, παράγραφος 2, του ΚΥΚ. Πράγματι, η καθής θεωρεί ότι η προαναφερθείσα επιστολή της προσφεύγουσας της 19ης Ιουνίου 1990, που ελήφθη από την Επιτροπή στις 20 Ιουνίου 1990, αποτελούσε διοικητική ένσταση κατά την έννοια του ΚΥΚ. Κατά την Επιτροπή, η ένσταση αυτή θεωρείται ότι απορρίφθηκε σιωπηρά μετά τη λήξη της προθεσμίας απαντήσεως των τεσσάρων μηνών που προβλέπει το άρθρο 90, παράγραφος 2. Από αυτό προκύπτει ότι η προσφυγή έπρεπε να είχε ασκηθεί πριν από τις 21 Ιανουαρίου 1991.
- 9 Κατά την Επιτροπή, η ένσταση της 22ας Αυγούστου 1990, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής στις 23 Αυγούστου 1990, αποτελούσε δεύτερη ένσταση, η οποία θεωρείται επίσης ότι απορρίφθηκε μετά την παρέλευση της προθεσμίας απαντήσεως των τεσσάρων μηνών. Η απορριπτική όμως αυτή απόφαση δεν αποτελεί — πάντοτε κατά την Επιτροπή — πράξη δεκτική προσφυγής δεδομένου ότι, εφόσον απλώς επιβεβαιώνει την προηγούμενη και σιωπηρή απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1990, δεν μπορεί να είναι βλαπτική, σύμφωνα με πάγια νομολογία.
- 10 Η Επιτροπή ισχυρίζεται σχετικά ότι ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ υφίσταται όταν ο υπάλληλος διαμαρτύρεται με συγκεκριμένο τρόπο κατά μέτρου που ελήφθη έναντι αυτού ή εκδηλώνει σαφώς τη βούλησή του να προσβάλει την απόφαση αυτή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα εκδήλωσε, με την επιστολή της της 19ης Ιουνίου 1990, τη βούλησή της να προσβάλει όχι μόνο την ανάκληση του επιδόματος αποδημίας, αλλά και την αναζήτηση, στην οποία προέβη η διοίκηση, των ποσών που καταβλήθηκαν για το εν λόγω επίδομα από 16 Φεβρουαρίου 1990 έως 31 Μαΐου 1990. Η ίδια η προσφεύγουσα προσέδωσε, με το δικόγραφό της, τέτοιο περιεχόμενο στην επιστολή της βεβαιώνοντας ότι, με την εν λόγω επιστολή, « εκδήλωσε την ασυμφωνία της για τη θέση που έλαβε η διοίκηση, τούτο δε τόσο ως προς τον τύπο όσο και ως προς την ουσία ».
- 11 Η Επιτροπή ισχυρίζεται τέλος ότι το γεγονός ότι η ένσταση δεν υποβλήθηκε ούτε διά της ιεραρχικής οδού ούτε διά του απαιτούμενου στην περίπτωση αυτή εντύπου, αλλά εστάλη απευθείας στην αρμόδια υπηρεσία, δεν έχει σημασία. Το ίδιο ισχύει και για το

ότι η επιστολή δεν πρωτοκολλήθηκε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, ούτε υποβλήθηκε για έρευνα στη μονάδα «ΚΥΚ και πειθαρχικά» της ΓΔ ΙΧ. Πράγματι, συνηθίζεται στην πράξη να υποβάλλεται μια ένσταση απευθείας στην ενδιαφερομένη υπηρεσία, δηλαδή στον ιεραρχικά προϊστάμενο, χωρίς ιδιαίτερη προσήλωση στους τύπους.

12 Η προσφεύγουσα προβάλλει κατά της επιχειρηματολογίας αυτής ότι, με την από 19 Ιουνίου 1990 επιστολή της, ζήτησε μόνο την επανεξέταση της περιπτώσεώς της για να μπορέσει να επιτευχθεί φιλική διευθέτηση της διαφοράς. Η προσφεύγουσα δεν είχε τότε καμιά πρόθεση να προσφύγει στη διαδικασία του άρθρου 90 του ΚΥΚ. Περιορίστηκε να ζητήσει, στην περίπτωση επιβεβαιώσεως της καταργήσεως του επιδόματος αποδημίας και της αναζητήσεως των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, « δύο αιτιολογημένες αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 25 του ΚΥΚ ».

13 Η πρόθεση της προσφεύγουσας να μην υποβάλει ένσταση δυνάμει του άρθρου 90 του ΚΥΚ προκύπτει επίσης από τυπικές απόψεις της επιστολής της 19ης Ιουνίου 1990 διότι:

— η προσφεύγουσα δεν την υπέβαλε διά της ιεραρχικής οδού·

— η προσφεύγουσα δεν έστειλε το σημείωμα στην αρμόδια αρχή για τις ενστάσεις, δηλαδή στην Επιτροπή·

— δεν χρησιμοποίησε το έντυπο υποβολής ενστάσεως που απαιτεί η Επιτροπή·

— έστειλε το σημείωμα με εσωτερικό ταχυδρομείο και όχι συστημένο.

14 Κατά την προσφεύγουσα, είναι επίσης σαφές ότι η διοίκηση δεν χειρίστηκε το σημείωμα της 19ης Ιουνίου 1990 ως ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ. Ποτέ δεν ακολουθήθηκε η προς τούτο τασσομένη διαδικασία αφού:

- η επιστολή δεν πρωτοκολλήθηκε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής·
- η μονάδα «ΚΥΚ και πειθαρχικά» δεν επιλήφθηκε και κανένας υπάλληλος δεν ορίστηκε για να προετοιμάσει την επεξεργασία του φακέλου·
- η διυπηρεσιακή συνεδρίαση δεν πραγματοποιήθηκε.

Εξάλλου, η ημερομηνία παραλαβής του σημειώματος της 19ης Ιουνίου 1990 από το τμήμα προσωπικού δεν κοινοποιήθηκε ποτέ στην προσφεύγουσα. Αντιθέτως, όλη αυτή η διαδικασία τηρήθηκε, πάντοτε κατά την προσφεύγουσα, κατά την υποβολή της από 22 Αυγούστου 1990 ενστάσεώς της.

Νομική εκτίμηση

- 15 Πρέπει να τονιστεί ευθύς εξ αρχής ότι οι βλαπτικές για την προσφεύγουσα πράξεις είναι, αφενός μεν, το σημείωμα της 23ης Μαΐου 1990 που φέρει τον τίτλο «σημείωμα για τον φάκελο», όσον αφορά την ανάκληση του επιμάχου επιδόματος, αφετέρου δε, το εκκαθαριστικό σημείωμα των αποδοχών του Ιουνίου του 1990, όσον αφορά την αναζήτηση των παροχών που ήδη είχαν καταβληθεί κατά τους προηγούμενους μήνες. Πράγματι, με αυτά τα έγγραφα εκδηλώθηκε η απόφαση της διοικήσεως να μη χορηγήσει στην προσφεύγουσα το επίδομα αποδημίας στη νέα θέση τοποθετησεώς της και να προβεί στην αναζήτηση των ποσών τα οποία, κατά τη διοίκηση, της είχαν αχρεωστήτως καταβληθεί.
- 16 Κατά πράξεως που προξενεί βλάβη σε υπάλληλο, ο τελευταίος μπορεί, δυνάμει του συστήματος που θέσπισε το άρθρο 90 του ΚΥΚ, να υποβάλει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) διοικητική ένσταση στρεφόμενη κατά της εν λόγω πράξεως. Εν προκειμένω διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε την ένστασή της κατά των προαναφερθεισών αποφάσεων στις 22 Αυγούστου 1990 και επομένως εντός της τρίμηνης προθεσμίας που ορίζει το εν λόγω άρθρο 90.

- 17 Εντούτοις, πριν από την υποβολή της εν λόγω ενστάσεως, η προσφεύγουσα είχε στείλει στη διοίκηση την προαναφερθείσα επιστολή της 19ης Ιουνίου 1990 που χαρακτηρίζεται από την Επιτροπή ως ένσταση κατά την έννοια του ΚΥΚ. Πρέπει επομένως το Πρωτοδικείο να ερευνήσει αν η εν λόγω επιστολή, από το περιεχόμενό της και ενόψει των περιστάσεων υπό τις οποίες υποβλήθηκε, πρέπει να λογιστεί ως ένσταση ή ως απλή αίτηση πληροφοριών ή επανεξετάσεως της καταστάσεως της προσφεύγουσας (βλ. την πρόσφατη Διάταξη του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 1991, Τ-14/91, Weyrich κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. ΙΙ-235).
- 18 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η εν λόγω επιστολή δεν συνιστά ένσταση κατά την έννοια του ΚΥΚ, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή. Πρώτον, από τυπική άποψη, η επιστολή δεν αναφέρει καθόλου τη λέξη ένσταση ούτε περιέχει καμιά παρεμφερή έκφραση και ούτε αναφέρεται στο άρθρο 90 του ΚΥΚ. Δεύτερον, όσον αφορά το περιεχόμενό της, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι είναι μεν αληθές ότι η προσφεύγουσα στην προαναφερθείσα επιστολή της εκφράζει τη διαφωνία της με τα μέτρα που έλαβε η διοίκηση, είναι όμως δεδομένο ότι στην επιστολή αυτή αρχίζει την παράθεση των πραγματικών περιστατικών με τις λέξεις « Στο χρονικό αυτό σημείο και χωρίς να προδικάσω την ουσία της υποθέσεως ». Σ' αυτό προστίθεται και το γεγονός ότι στην εν λόγω επιστολή η προσφεύγουσα, στηριζόμενη στο άρθρο 25 του ΚΥΚ, ζητεί ρητά να της αποσταλούν « δύο αποφάσεις επαρκώς αιτιολογημένες », στην περίπτωση που η διοίκηση θα επιβεβαίωνε κατόπιν « επανεξετάσεως » της περιπτώσεώς της « την άρνηση χορηγήσεως του επιδόματος και την αναζήτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού ». Τέλος, από άποψη διαδικαστική, η επιστολή δεν διαβιβάστηκε στη διοίκηση διά της ιεραρχικής οδού και σύμφωνα με τις διατυπώσεις που προβλέπει η εσωτερική κανονιστική ρύθμιση της Επιτροπής σε θέματα ενστάσεων, όπως και δεν τη χειρίστηκε η διοίκηση ως ένσταση κατά την έννοια του ΚΥΚ. Στην πραγματικότητα, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η εν λόγω επιστολή συνιστά, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, απλή αίτηση πληροφοριών της προσφεύγουσας για τα εκ του ΚΥΚ δικαιώματά της.
- 19 Αυτή η ερμηνεία της εν λόγω επιστολής ενισχύεται από το γεγονός ότι, πριν από την παρέλευση της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 90, η προσφεύγουσα υπέβαλε πράγματι, στις 22 Αυγούστου 1990, νομότυπη ένσταση, σύμφωνα με την ισχύουσα εσωτερική κανονιστική ρύθμιση της Επιτροπής.
- 20 Εφόσον επομένως η ένσταση της 22ας Αυγούστου 1990 υποβλήθηκε εντός της προβλεπομένης προθεσμίας, η προσφυγή είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 21 Για να στηρίξει την προσφυγή της η προσφεύγουσα προβάλλει πέντε λόγους ακυρώσεως, πρώτον διπλή παράβαση του άρθρου 25 του ΚΥΚ, καθόσον το σημείωμα της 23ης Μαΐου 1990 δεν ήταν προσηκόντως αιτιολογημένο, η δε αναζήτηση των ήδη καταβληθεισών παροχών έγινε χωρίς προηγούμενη απόφαση και επομένως αναιτιολογήτως· δεύτερον, η προσφεύγουσα προβάλλει παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, που αφορά τις προϋποθέσεις παροχής του επιδόματος· τρίτον, ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 85 του ΚΥΚ διότι δεν είχε λάβει γνώση της παρανομίας της εν λόγω καταβολής και ότι μια τυχόν παρανομία δεν ήταν τόσο πρόδηλη ώστε να μη μπορεί να την αγνοεί· τέταρτον, η προσφεύγουσα είναι της γνώμης ότι παραβιάστηκε το άρθρο 26 του ΚΥΚ διότι η διαβίβαση του σημειώματος της 23ης Μαΐου 1990 δεν βεβαιώθηκε με την υπογραφή της, διότι δεν έγινε με συστημένη επιστολή· πέμπτον, η προσφεύγουσα προβάλλει παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής της ίσης μεταχείρισεως, δεδομένου ότι συνάδελφοι που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τη δική της έλαβαν το επίμαχο επίδομα.

- 22 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι πρέπει καταρχάς να ερευνηθεί ο λόγος της φερομένης παραβάσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ

- 23 Κατά το γράμμα αυτής της διατάξεως, «επίδομα αποδημίας (...) χορηγείται (...) στον υπάλληλο:

- ο οποίος δεν είναι και δεν υπήρξε ποτέ υπήκοος του κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο τόπος όπου υπηρετεί και
- ο οποίος δεν είχε κατοικήσει ή ασκήσει κατά συνήθη τρόπο, επί πέντε έτη λήγοντα έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, την κύρια επαγγελματική δραστηριότητά του στο ευρωπαϊκό έδαφος του εν λόγω κράτους (...)».

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 24 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι δεν είχε ποτέ την ιθαγένεια του Λουξεμβούργου. Μετά την πρόσληψή της από την Επιτροπή στις Βρυξέλλες την 1η Σεπτεμβρίου 1987, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, για να καθοριστεί αν έχει δικαίωμα επιδόματος αποδημίας, είναι εκείνη που αρχίζει τον Μάρτιο του 1982 και λήγει τον Μάρτιο του 1987. Σχετικά προσκόμισε διάφορες βεβαιώσεις από τα πανεπιστήμια του Στρασβούργου και του Παρισιού που βεβαιώνουν ότι παρακολούθησε τακτικά τα μαθήματα και τις διαλέξεις στο πλαίσιο του συνεχούς ελέγχου των γνώσεων για την απόκτηση διαφόρων πανεπιστημιακών διπλωμάτων και ότι κατοικούσε αντίστοιχα στο Στρασβούργο και στο Παρίσι. Υπογραμμίζει εξάλλου ότι δεν άσκησε κύρια επαγγελματική δραστηριότητα στο έδαφος του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου κατά την εν λόγω περίοδο.
- 25 Κατά την προσφεύγουσα, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι δεν αποκλείστηκε η χορήγηση επιδόματος αποδημίας σε υπάλληλο παρά μόνο στις περιπτώσεις όπου ο ενδιαφερόμενος δεν πληρούσε τις αντικειμενικές προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Καμιά απόφαση του Δικαστηρίου δεν επιβεβαιώνει την άρνηση χορηγήσεως επιδόματος αποδημίας σε περιπτώσεις όπου ο ενδιαφερόμενος δεν είχε, κατά συνήθη τρόπο, κατοικήσει ή ασκήσει την κύρια επαγγελματική του δραστηριότητα στο έδαφος του κράτους υπηρεσίας κατά την περίοδο αναφοράς. Η προσφεύγουσα παραπέμπει σχετικά στην απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαΐου 1988, 211/87, Nuñez κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 2791). Κατά την προσφεύγουσα, αν ο νομοθέτης επέλεξε τη θέσπιση απλών και αντικειμενικών κριτηρίων για τον καθορισμό των προϋποθέσεων παροχής του επιδόματος αποδημίας, υποτίθεται ότι αυτό το έπραξε για να τηρούνται και εφαρμόζονται τα εν λόγω κριτήρια υπό την ιδιότητά τους αυτή. Αντιθέτως, αν ο νομοθέτης είχε επιλέξει να εξαρτάται η χορήγηση του επιδόματος αυτού από εκτίμηση της διοικήσεως για τα βάρη και τα μειονεκτήματα που θα προέκυπταν για τον ενδιαφερόμενο από την ανάληψη των καθηκόντων του και για το επίπεδο ενσωματώσεώς του στη χώρα υπηρεσίας, θα το όριζε ότε ρητά. Ο κανόνας που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII χορηγεί ορισμένα δικαιώματα στα πρόσωπα που πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει. Κανόνας τέτοιας φύσεως δεν μπορεί ούτε πρέπει να ερμηνευθεί με τρόπο περιοριστικό· είναι σημαντικό στην περίπτωση αυτή ότι το Δικαστήριο ουδέποτε την ερμήνευσε με τέτοιο τρόπο και ότι αντιθέτως μερικές φορές μάλιστα την ερμήνευσε κατά τρόπο διασταλτικό, ερευνώντας αν τα βάρη και τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από την ανάληψη της υπηρεσίας μπορούσαν να οδηγήσουν στη χορήγηση του επιδόματος, μολονότι ο ενδιαφερόμενος δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α.

26 Η προσφεύγουσα έχει τη γνώμη ότι ο ΚΥΚ δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να εξαρτά τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας από σκέψεις για το επίπεδο ενσωματώσεως του υπαλλήλου, όταν αυτός συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α. Στην προκειμένη περίπτωση η καθής δεν ισχυρίστηκε ούτε πολύ λιγότερο απέδειξε ότι η προσφεύγουσα κατοίκησε ή άσκησε κατά τρόπο συνήθη την κύρια επαγγελματική της δραστηριότητα στο Λουξεμβούργο κατά την περίοδο αναφοράς.

27 Όσον αφορά τα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή για να αποδείξει αυξημένη βαθμό ενσωματώσεως της προσφεύγουσας στο Μεγάλο Δουκάτο, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν αποδεικνύουν παρά το γεγονός ότι οι γονείς της κατοικούν στο Λουξεμβούργο και ότι, για λόγους πρακτικούς, έδωσε επανειλημμένως τη διεύθυνσή τους, ότι τους επισκέφθηκε κατά τις πανεπιστημιακές διακοπές και ότι επωφελήθηκε των διακοπών αυτών για να εργαστεί ως μαθητευομένη. Όσον αφορά το γεγονός ότι το γαλλικό δελτίο ταυτότητάς της αναφέρει το « Λουξεμβούργο » ως τόπο κατοικίας της, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι το δελτίο αυτό εκδόθηκε πριν από την περίοδο αναφοράς και ότι η γαλλική νομοθεσία δεν υποχρεώνει τον κάτοχο δελτίου ταυτότητας να μεριμνά ώστε να σημειώνονται οι αλλαγές διεύθυνσεως κατά τον χρόνο ισχύος της, ο οποίος ανέρχεται σε δέκα έτη. Όσον αφορά το περιστατικό ότι ποτέ δεν μετακόμισε, η προσφεύγουσα εξήγησε κατά τη συνεδρίαση ότι κατοικούσε πάντοτε στη Γαλλία και στο Βέλγιο, σε επιπλωμένα διαμερίσματα και ως εκ τούτου ποτέ δεν χρειάστηκε να μεταφέρει επίπλωση.

28 Κατά την προσφεύγουσα, υφίστανται άλλωστε άλλα ουσιαστικά περιστατικά τα οποία έπρεπε να ληφθούν υπόψη:

— ως την πρόσληψή της σε ηλικία 25 ετών, η προσφεύγουσα κατοίκησε δεκατριάμισι έτη στη Γαλλία και όλο το διάστημα που κατοίκησε στο Λουξεμβούργο ήταν ανήλικη. Από τότε που ενηλικιώθηκε έζησε στη Γαλλία και στις Βρυξέλλες·

— ο πατέρας της έχει την ιταλική ιθαγένεια και η μητέρα της τη γαλλική·

— ως μαθήτρια φοίτησε στο γαλλικό τμήμα του Ευρωπαϊκού Σχολείου του Λουξεμβούργου·

- δεν ομιλεί ούτε κατανοεί τα λουξεμβουργιανά·
- σημαντικό τμήμα της οικογενείας της κατοικεί στη Γαλλία·
- ασκεί τα πολιτικά της δικαιώματα στη Γαλλία.

Κατά την προσφεύγουσα, είναι προφανές ότι η μετάθεσή της στο Λουξεμβούργο συνεπάγεται βάρη και μειονεκτήματα αφού δεν κατοίκησε ποτέ εκεί κατά τα εννιάμισι έτη που προηγήθηκαν της αναλήψεως της υπηρέσias της.

- 29 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η διαμονή της στη Γαλλία οφειλόταν κυρίως στις σπουδές της, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την άποψη ότι ο τόπος των σπουδών δεν πρέπει να έχει αποφασιστική επιρροή στον όρο της συνήθους κατοικίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατ' αυτήν, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο τόπος που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι εκείνος όπου ο ενδιαφερόμενος κατοίκησε κατά τρόπο συνήθη και πραγματικό, δηλαδή ο τόπος όπου βρισκόταν σωματικά. Κατά την προσφεύγουσα, η άποψη της Επιτροπής στην παρούσα υπόθεση αντιστρατεύεται την άποψη που υπεράσπισε στην υπόθεση Atala (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1989, 201/88, Συλλογή 1989, σ. 3109) καθώς επίσης και τη λύση που δέχθηκε το Δικαστήριο στην ίδια αυτή υπόθεση, όπου έκρινε ότι « το γεγονός ότι η προσφεύγουσα διέμεινε στο Βέλγιο μόνον ως φοιτήτρια κατά το πρώτο τμήμα της περιόδου αναφοράς δεν είναι αρκετό για να αποκλείσει το ενδεχόμενο να είχε τη συνήθη διαμονή της στη χώρα αυτή ».
- 30 Τέλος, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι μια εξαίρεση σαν αυτή που προβλέπουν οι γενικές διατάξεις εκτελέσεως του άρθρου 7, παράγραφος 3, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, σχετικά με τον τόπο καταγωγής (κατά την οποία ο χρόνος διαμονής για σπουδές δεν λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του τόπου καταγωγής), δεν υφίσταται όσον αφορά τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας.

- 31 Η προσφεύγουσα καταλήγει ότι συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Αν χρειαζόταν να ερευνηθούν τα βάρη και τα μειονεκτήματα που προέκυψαν από τη μετάθεσή της στο Λουξεμβούργο, καθώς και ο βαθμός ενσωματώσεώς της σ' αυτή τη χώρα, θεωρεί ότι ασφαλώς υφίσταντο τέτοια βάρη και μειονεκτήματα από το γεγονός ότι δεν κατοίκησε στο Λουξεμβούργο από την ηλικία των 18 ετών και ότι ο βαθμός ενσωματώσεώς της σ' αυτή τη χώρα είναι ανύπαρκτος· το γεγονός ότι οι γονείς της κατοικούν σ' αυτή τη χώρα δεν συνεπάγεται ότι αυτή ενσωματώθηκε εκεί.
- 32 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι στην προκειμένη υπόθεση, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του σκοπού του επιδόματος αποδημίας, όπως συνάγεται ο σκοπός αυτός από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα δεν πληροί μία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII καθότι, παρά τις σπουδές της στη Γαλλία, διατήρησε στο Λουξεμβούργο τη «συνήθη κατοικία» της, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, κατά την περίοδο για την οποία πρόκειται, δηλαδή από τον Οκτώβριο του 1980 έως τον Μάρτιο του 1987. Όλο το ζήτημα είναι αν η προσφεύγουσα κατοίκησε ή όχι κατά τρόπο συνήθη στο Λουξεμβούργο κατά την περίοδο αναφοράς. Κατά την έρευνα αυτού του ζητήματος η Επιτροπή δεν μπορεί να μη λάβει υπόψη της τον σκοπό αυτού του επιδόματος αποδημίας ο οποίος είναι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αντιστάθμιση των ιδιαιτέρων βαρών και μειονεκτημάτων που προκύπτουν από την ανάληψη υπηρεσίας στις Κοινότητες για τους υπαλλήλους που, λόγω του γεγονότος αυτού, είναι υποχρεωμένοι να μεταφέρουν τη διαμονή τους από τη χώρα κατοικίας τους στη χώρα υπηρεσίας τους και να ενταχθούν σ' ένα καινούριο περιβάλλον.
- 33 Η Επιτροπή βεβαιώνει ότι δεν επιθυμεί να εξαρτήσει τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας από σκέψεις που αφορούν το επίπεδο ενσωματώσεως του υπαλλήλου, αλλά ότι περιορίστηκε να εξακριβώσει αν η ενδιαφερομένη πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, δηλαδή να μην έχει κατοικήσει κατά τρόπο συνήθη στο Λουξεμβούργο κατά την περίοδο αναφοράς, οπότε η επιστροφή της στο Λουξεμβούργο να συνεπάγεται γι' αυτήν ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα, τα οποία αποσκοπεύει να αντισταθμίσει το επίδομα αποδημίας.
- 34 Η προσφεύγουσα δεν παρέσχε σχετικά κανένα αποφασιστικό στοιχείο που να επιτρέπει την ανατροπή του συμπεράσματος της διοικήσεως, ιδίως δε την απόδειξη ότι η διαμονή της στη Γαλλία ήταν τέτοια που να είχε ως αποτέλεσμα να προκαλέσει ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα κατά τον χρόνο τοποθετήσεώς της, τον Φεβρουάριο του 1990, στο Λουξεμβούργο.

- 35 Αντιθέτως, πολλά στοιχεία του ατομικού φακέλου της προσφεύγουσας αποδεικνύουν έναν αυξημένο βαθμό ενσωματώσεως σ' αυτή τη χώρα τοποθετήσεως, παρόλο που παρακολουθούσε πανεπιστημιακά μαθήματα στη Γαλλία. Πρόκειται για τα εξής στοιχεία:
- το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, γεννηθείσα το 1962, εγκαταστάθηκε με τους γονείς της στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου το 1968 όπου και κατοίκησε, κατά συνήθη τρόπο, σε κάθε περίπτωση έως το 1980.
 - τη μνεία στην από 15 Οκτωβρίου 1984 αίτηση υποψηφιότητάς της, τόσο ως μόνιμης κατοικίας όσο και ως διευθύνσεως για την αλληλογραφία, της διευθύνσεως των γονέων της στο Λουξεμβούργο, γεγονός που θεωρήθηκε ως σημαντικό από το Δικαστήριο στις αποφάσεις του της 24ης Ιουνίου 1987, 61/85, Von Neuhoff von der Ley κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 2853), και της 13ης Νοεμβρίου 1986, 330/85, Richter κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 3439).
 - τη μνεία, επί του εθνικού δελτίου γαλλικής ταυτότητας που της χορηγήθηκε στις 8 Απριλίου 1981 από την πρεσβεία της Γαλλίας στο Λουξεμβούργο, ότι κατοικία της ήταν το Λουξεμβούργο.
 - τη μνεία της διευθύνσεως των γονέων της στην επιστολή που έστειλε στις 7 Ιανουαρίου 1987 η προσφεύγουσα στον G. Junior, προϊστάμενο του τμήματος προσλήψεων, με αντικείμενο τη συμπλήρωση του φακέλου της ενόψει ενδεχομένης προσλήψεως.
 - τις περιοδικές επιστροφές της προσφεύγουσας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, ιδίως κατά τις πανεπιστημιακές διακοπές, κατά τα έτη 1982 έως 1986.
 - την εργασία της ως μαθητευομένης, κατά τις πανεπιστημιακές διακοπές από το 1982 έως το 1986, στη Banca nazionale del lavoro στο Λουξεμβούργο.
 - αντιθέτως, η έλλειψη πειστικού στοιχείου που να μπορεί να αποδείξει τη διακοπή των κοινωνικών σχέσεων της προσφεύγουσας με το Λουξεμβούργο μετά την απόμακρυσή της για να σπουδάσει.

- 36 Κατά την Επιτροπή, είναι αναμφισβήτητο ότι ο καθορισμός του τόπου όπου ο ενδιαφερόμενος « κατοίκησε κατά τρόπο συνήθη » δεν στηρίζεται απλώς σ' ένα υλικό στοιχείο, όπως είναι η σωματική παρουσία σε δεδομένο τόπο κατά τη διάρκεια δεδομένης περιόδου, αλλά κυρίως σ' ένα υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο μαρτυρεί τη βούληση του ενδιαφερομένου να δώσει μόνιμο χαρακτήρα στον τόπο αυτόν.
- 37 Στις προαναφερθείσες ενδείξεις η Επιτροπή προσθέτει το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, όταν ανέλαβε υπηρεσία στις Βρυξέλλες, ποτέ δεν προέβη σε μετακόμιση από τη Γαλλία, τα έξοδα της οποίας τα ανέλαβαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, καθώς και το ότι η προσφεύγουσα εγκαταστάθηκε στους γονείς της όταν μετατέθηκε στο Λουξεμβούργο.
- 38 Η Επιτροπή συνεχίζει: « Η επιλογή της Γαλλίας εμφανίζεται φυσική ενόψει της καταγωγής της προσφεύγουσας. Συμβαίνει άλλωστε συχνά τα παιδιά των υπαλλήλων, τουλάχιστον για γλωσσικούς και πολιτιστικούς σκοπούς, να πηγαίνουν στο κράτος καταγωγής των γονέων τους για να συνεχίσουν εκεί ανώτατες σπουδές. Αλλά μόνο το πραγματικό αυτό στοιχείο δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εξάλειψη της συνήθους κατοικίας στο κράτος των γονέων. Η άποψη αυτή θα ισοδυναμούσε με τη θέσπιση υπέρ των τέκνων των υπαλλήλων, που και αυτά προσελήφθησαν στις Κοινότητες, ένα περιουσιακό δικαίωμα οιονεί κληρονομικό για το επίδομα αποδημίας λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια των πανεπιστημιακών σπουδών και το γεγονός ότι η πρόσληψη μπορεί να γίνει σύντομα μετά τη λήξη των σπουδών. »
- 39 Κατά την Επιτροπή, τα περιστατικά που επικαλείται η προσφεύγουσα για να δικαιολογήσει ότι είχε, κατά την περίοδο αναφοράς, τη συνήθη κατοικία της στη Γαλλία δεν είναι κρίσιμα διότι συνδέονται περισσότερο με την κατάσταση της προσφεύγουσας ως αλλοδαπής παρά με τον προσδιορισμό της συνήθους κατοικίας της.

Νομική εκτίμηση

- 40 Ενόψει αυτής της διαφοράς, πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ ορίζει, χωρίς να αφήνει καμιά

αμφιβολία, ότι το επίδομα αποδημίας χορηγείται στον υπάλληλο που δεν είναι και δεν υπήρξε ποτέ υπήκοος του κράτους στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται ο τόπος όπου υπηρετεί και ο οποίος δεν είχε κατοικήσει ή ασκήσει κατά συνήθη τρόπο επί πέντε έτη λήγοντα έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του την κυρία επαγγελματική δραστηριότητά του στο ευρωπαϊκό έδαφος του εν λόγω κράτους.

- 41 Το Πρωτοδικείο τονίζει ότι, καθορίζοντας έτσι κριτήρια απλά και αντικειμενικά συγχρόνως δε σαφή και ανεπιφύλακτα, ο κοινοτικός νομοθέτης όρισε μια περίοδο πέντε ετών, η οποία λήγει έξι μήνες πριν από την ανάληψη υπηρεσίας του υπαλλήλου, ως περίοδο αναφοράς για να περιλάβει τις συνήθεις καταστάσεις των υπαλλήλων που είναι υποχρεωμένοι να αλλάζουν κατοικία και να ενσωματώνονται ή να επανενσωματώνονται στο περιβάλλον του τόπου τοποθετήσεώς τους, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους. Από τη διατύπωση της διατάξεως αυτής προκύπτει σαφώς ότι το γεγονός ότι ένας υπάλληλος κατοίκησε, κατά τρόπο συνήθη, πριν από την περίοδο αναφοράς, στο έδαφος του κράτους όπου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του δεν μπορεί να ασκήσει αποφασιστική επίδραση στο ζήτημα αν δικαιούται το εν λόγω επίδομα.
- 42 Επί του θέματος αυτού πρέπει πράγματι να αναφερθεί η πάγια και πλούσια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως την προαναφερθείσα απόφαση της 31ης Μαΐου 1988, 211/87, Nuñez, σκέψεις 9 και 10), από την οποία προκύπτει ότι η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας έχει ως σκοπό την αντιστάθμιση των ιδιαιτέρων βαρών και μειονεκτημάτων που απορρέουν από την ανάληψη υπηρεσίας στις Κοινότητες για τους υπαλλήλους, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι από το γεγονός αυτό να αλλάξουν διαμονή από τη χώρα κατοικίας τους στη χώρα τοποθετήσεώς τους και να ενσωματωθούν σε νέο περιβάλλον. Κατά την ίδια αυτή νομολογία, αν η διάταξη αυτή στηρίζεται, για να προσδιοριστούν οι περιπτώσεις αποδημίας, στις έννοιες της συνήθους κατοικίας και της κυρίας επαγγελματικής δραστηριότητας του υπαλλήλου στο έδαφος του κράτους του τόπου τοποθετήσεώς του για ορισμένη περίοδο αναφοράς, τούτο γίνεται για να καθιερωθούν απλά και αντικειμενικά κριτήρια. Από αυτό προκύπτει επίσης ότι, αφενός μεν, η εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί ότι καθιερώνει ως πρωταρχικό κριτήριο, για τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας, τη συνήθη κατοικία του υπαλλήλου πριν από την ανάληψη υπηρεσίας του (βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Φεβρουαρίου 1975, 21/74, Aigola κατά Επιτροπής, Rec. 1975, σ. 221, και 37/74, Van den Broeck κατά Επιτροπής, Rec. 1975, σ. 235), αφετέρου δε, η έννοια της αποδημίας εξαρτάται από την υποκειμενική κατάσταση του υπαλλήλου, δηλαδή από τον βαθμό ενσωματώσεως στο νέο περιβάλλον του, που μπορεί να διαπιστωθεί, παραδείγματος χάρι, από τη συνήθη κατοικία του ή από την προηγούμενη άσκηση κυρίας επαγγελματικής δραστηριότητας (βλ. προσφάτως την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1989, 201/88, Atala).

- 43 Όσον αφορά την προαναφερθείσα νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει περαιτέρω να τονιστεί ότι αυτό είχε να εκδικάσει διάφορες περιπτώσεις στις οποίες οι ενδιαφερόμενοι υπάλληλοι προσπάθησαν να επωφεληθούν από την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως, ενώ δεν πληρούσαν για διαφόρους λόγους τις αντικειμενικές προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή όσον αφορά τον τόπο όπου κατοίκησαν, κατά τρόπο συνήθη, κατά την περίοδο αναφοράς.
- 44 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, αφενός μεν, η ερμηνεία του γράμματος του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α, του παραρτήματος VII, αφετέρου δε, η έρευνα της νομολογίας του Δικαστηρίου επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι χορηγεί δικαίωμα παροχής του επιδόματος αποδημίας στον υπάλληλο ο οποίος κατοικούσε συνεχώς εκτός του κράτους επί του εδάφους του οποίου βρίσκεται ο τόπος τοποθετήσεώς του, κατά την περίοδο αναφοράς, έστω και αν ο υπάλληλος αυτός κατοίκησε στο εν λόγω κράτος πριν από την περίοδο αυτή και χωρίς να χρειάζεται να ερευνάται, στις σαφείς και καθαρές περιπτώσεις, αν ο ενδιαφερόμενος, επανεντασσόμενος στο περιβάλλον του τόπου τοποθετήσεώς του, υπόκειται ακριβώς στα ίδια βάρη και μειονεκτήματα όπως και ένας υπάλληλος που δεν είχε ποτέ κατοικήσει στο έδαφος του εν λόγω κράτους.
- 45 Στην περίπτωση της προσφεύγουσας είναι αποδεδειγμένο, όπως η Επιτροπή παραδέχεται, ότι κατοίκησε στη Γαλλία κατά τρόπο μη διακεκομμένο καθόλη την περίοδο αναφοράς, όπου σπούδασε νομικά. Ο δεσμός που διατήρησε με το Λουξεμβούργο ήταν περιορισμένος στην τακτική επαφή με τους γονείς της, σε ευκαιριακές επισκέψεις στη χώρα αυτή και στην εργασία της ως μαθητευομένης μερικές φορές κατά τις πανεπιστημιακές διακοπές σε μια τράπεζα εγκατεστημένη στο Μεγάλο Δουκάτο. Μετά τη συμπλήρωση των σπουδών της της προσφέρθηκε εργασία στις υπηρεσίες της Επιτροπής με τόπο υπηρεσίας τις Βρυξέλλες. Αργότερα μόνο, τον Φεβρουάριο του 1990, τοποθετήθηκε στο Λουξεμβούργο.
- 46 Ενόψει αυτών των πραγματικών περιστατικών, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει πρώτον ότι η προσφεύγουσα πράγματι κατοίκησε στη Γαλλία καθόλη την περίοδο αναφοράς, δεύτερον δε ότι, κατά την ίδια αυτή περίοδο, δεν διατήρησε παρά μόνο τους συνήθεις οικογενειακούς και κοινωνικούς δεσμούς με τη χώρα όπου κατοικούσαν οι γονείς της και όπου είχε κατοικήσει επί δέκα και πλέον έτη πριν από την ενηλικίωσή της.

- 47 Τα βάρη και μειονεκτήματα που προέκυψαν από την ανάληψη υπηρεσίας της προσφεύγουσας στο Λουξεμβούργο είναι εκείνα που πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να αναμένονται για ένα πρόσωπο που δεν κατοίκησε κατά τρόπο συνήθη στο έδαφος του εν λόγω κράτους επί περίοδο άνω των πέντε ετών που λήγουν έξι μήνες πριν από την ανάληψη υπηρεσίας του ενδιαφερομένου. Αυτήν ακριβώς την κατάσταση καλύπτει το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ που αναλύθηκε πιο πάνω.
- 48 Όσον αφορά ειδικότερα τα διάφορα επιχειρήματα που επικαλείται η Επιτροπή, πρέπει να παρατηρηθεί πρώτον ότι η κατάσταση της προσφεύγουσας ως σπουδάστριας κατά την περίοδο αναφοράς δεν μπορεί καθόλου να αποκλείσει ότι αυτή κατοίκησε κατά τρόπο συνήθη στη Γαλλία καθόλη αυτή την περίοδο, αφού έχει αποδειχθεί από τα στοιχεία της δικογραφίας ότι αυτή ήταν η περίπτωση της (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1989, 201/88, Atala). Δεύτερον, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα πραγματικό ή νομικό στοιχείο που να μπορεί να αποδείξει κατά τί η κατάσταση της προσφεύγουσας, κατά την περίοδο αυτή, διέφερε, όσον αφορά τον τόπο όπου κατοικούσε και ασκούσε τη δραστηριότητά της, σημαντικά από εκείνη παραδείγματος χάρη ενός προσώπου που, υπό παρεμφερείς προϋποθέσεις, ασκούσε αμειβόμενη δραστηριότητα. Από αυτό προκύπτει ότι στην πραγματικότητα η άποψη της Επιτροπής θα κατέληγε στο να στερηθεί του επιδόματος αποδημίας κάθε πρόσωπο που κατοίκησε πριν από την περίοδο αναφοράς στο έδαφος της χώρας της μεταγενέστερης τοποθετήσεώς του, αν ο ενδιαφερόμενος διατηρεί απλές οικογενειακές ή κοινωνικές επαφές στη χώρα αυτή. Κατά συνέπεια, η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 49 Όσον αφορά τα άλλα στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή για να υποστηρίξει την άποψή της (βλ. πιο πάνω, σκέψεις 35 και 37), διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα εξήγησε επαρκώς, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, τα περιστατικά αυτά, που δεν μπορούν άλλωστε αυτά καθ'αυτά να αποδείξουν ότι η προσφεύγουσα κατοίκησε κατά τρόπο συνήθη στο Λουξεμβούργο κατά την περίοδο αναφοράς.
- 50 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει, χωρίς να χρειάζεται να κριθούν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως, ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ αρνηθείσα να χορηγήσει στην προσφεύγουσα το επίδομα αποδημίας από την 1η Μαρτίου 1990 και ότι οι σχετικές αποφάσεις της πρέπει, επομένως, να ακυρωθούν. Αντίστοιχα, η Επιτροπή πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει στην προσφεύγουσα τα ποσά που αντιστοιχούν στο εν λόγω επίδομα από την ημερομηνία αυτή.

51 Όσον αφορά την περίοδο μεταξύ 16 και 28 Φεβρουαρίου 1990, δεν αμφισβητείται πράγματι ότι το ποσό του επιδόματος αποδημίας, που οφείλεται γι' αυτή την περίοδο — δηλαδή 7 928 βελγικά φράγκα (BFR) — που είχε αναζητηθεί στις 15 Ιουνίου 1990, επιστράφηκε στην προσφεύγουσα στις 13 Ιουλίου 1990. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το αίτημα της προσφεύγουσας που αφορά αυτή την περίοδο δεν έχει αντικείμενο και επομένως πρέπει να απορριφθεί.

52 Για να αποκατασταθεί η ενδιαφερομένη στην κατάσταση που έπρεπε να βρίσκεται, πρέπει περαιτέρω να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα τόκους υπερημερίας:

— από τις 15 Ιουνίου 1990 έως τις 13 Ιουλίου 1990 επί του ποσού των προαναφερθέντων 7 928 BFR·

— από τις 15 Ιουνίου 1990 και μέχρις εξοφλήσεως επί των λοιπών ποσών που αναζητήθηκαν στις 15 Ιουνίου 1990·

— όσον αφορά τα ποσά που κατέστησαν απαιτητά μεταγενέστερα, από την ημερομηνία κατά την οποία κατέστησαν απαιτητά και μέχρις εξοφλήσεώς τους.

Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι αποτελεί δίκαιη εκτίμηση των περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως αν καθοριστεί το επιτόκιο αυτών των τόκων σε 8 % ετησίως.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον η Επιτροπή νικήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει τις αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή ανακάλεσε από 1ης Μαρτίου 1990 τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας της Nadia Costacurta Gelabert και προέβη στην αναζήτηση των ποσών που είχαν ήδη καταβληθεί για τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο 1990.
- 2) Υποχρεώνει την Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα από 1ης Μαρτίου 1990 τα ποσά που αντιστοιχούν στο επίδομα αποδημίας.
- 3) Υποχρεώνει την Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα τόκους υπερημερίας προς 8 % ετησίως:
 - από τις 15 Ιουνίου 1990 μέχρι τις 13 Ιουλίου 1990 επί ποσού 7 928 BFR.
 - από τις 15 Ιουνίου 1990 μέχρις εξοφλήσεως επί των λοιπών ποσών που αναζητήθηκαν κατά την ημερομηνία αυτή.
 - όσον αφορά τα ποσά που κατέστησαν απαιτητά μεταγενέστερα, από την ημέρα κατά την οποία κατέστησαν απαιτητά μέχρις εξοφλήσεώς τους.
- 4) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 5) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Vesterdorf

Γεραρής

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Απριλίου 1992.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf